

ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİ

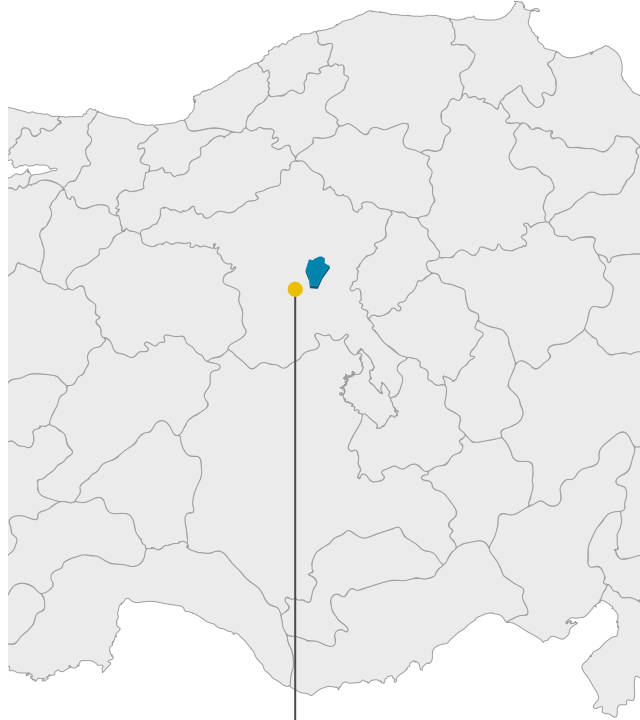

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK
BAKANLIĞI
TABİAT VARLIKLARINI KORUMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

GÖLBAŞI

Birçok göçmen kuşun uğrak yeri olması nedeniyle bölge, özellikle su kuşları yaşama ortak alanı olarak uluslararası öneme sahip sulak alanların korunması hakkındaki sözleşme ile belirlenen Ramsar'a aday gösterilen önemli kuş alanlarından biridir.

Su Kuşlarının Uğrak Alanı Gölbaşı

Gölbaşı 22.10.1990 tarih ve 90/1117 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak tespit ve ilan edilmiştir. 273,94 km² 'lik alandan oluşan bölge Ankara ili sınırları içinde yer alan Mogan ve Eymir göllerini kapsayan ve sulak alanları kuşlar tarafından barınma, üreme, konaklama amaçlı kullanılan önemli yerleşim yerlerinden biridir. Bölgenin 5 km²'lik bölümünde Mogan gölü, 1.2 km²'lik bölümünde ise Eymir gölü yer almaktadır.

Ankara ili,
Gölbaşı ÖÇK Bölgesi

Gölbaşı Sazlıklar

Golbasi

Orencik

Yurtbeyi

Karaoglan

Karaoglan

Ogulbey

Yavrucak

Gokcehoyuk

Yaglipinar

Gölbaşı

ÖÇK

Bölgesi

Bölge sınırları içerisinde iki farklı sit alanı bulunmaktadır. Bu alanlardan ilki Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2001 yılındaki kararıyla Mogan gölünün güneyinde yer alan sazlık ve bataklık alanıdır. Çökek bataklığı olarak da bilinen bu alan ülkemizin uluslararası düzeyde öneme, biyolojik çeşitliliğe ve Mogan-Eymir göllerini besleyen su kaynaklarına sahip bir sulak alan niteliğinde olması nedeniyle I. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. Diğer I. Derece Doğal Sit Alanı ile II. Derece Doğal Sit Alanı ODTÜ arazisinde bulunan Eymir Gölü çevresinde yer almaktadır. Bu alanlar Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 06.03.1995 tarihli ve 3895 sayılı kararıyla sit alanı olarak tescil edilmiştir.

Gölköbaşı

Gölbaşı

ÖÇK Bölgesinin

Başlıca

Özellikleri

Bölgenin sit alanı olarak kabul edilmesinde iki önemli gerekçe yer almaktadır. İlk olarak 60'lı yıllardan beri ODTÜ arazisi olarak bölgede ağaçlandırma çalışmalarının yapılması sonucunda ortaya bir orman ekosisteminin çıkmasıdır. Oluşan bu ekosistemle birlikte var olan peyzaj değerleri ve ağaç örtüsünün Ankara metropolünün içerisinde bir daha elde edilemeyecek olan ve bu nedenle kaybedilmemesi gereken önemli bir yeşil alan rekreasyonu gereksinimini karşılıyor olmasındır. Eymir gölünün II. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmesi, floral açıdan İç Anadolu'ya özgü birçok tarım bitkisi ve yabancı akrabaları için gen merkezi olması nedeniyle tür düzeyinde ve tür içinde yerinde koruma altına alınma olanağı vermesine dayanmaktadır. Fauna açısından ise çok sayıda omurgalı ve omurgasız hayvan türü için iyi bir sığınak ve yetişme ortamı sağlaması nedenleriyle floral ve faunal yapının korunması ve bunun yanı sıra Ankara'da oluşturulmaya çalışılan yeşil kuşak çalışmalarının dikkate alınmış olmasıdır.

Bitki Örtüsü ve Canlı Türleri

Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesinde en önemli doğal unsurlar olan Mogan-Eymir gölleri havzası yaklaşık 971 km² büyüklüğünde, genelde düzgün, yer yer orta engebeli bir havzanın güney alt ucunda alüvyoner setlerin arkasında oluşmuş doğal baraj gölleridir. Mogan gölünün ortalama yüzey alanı 5 km², Eymir gölünün yüzey alanı ortalama 1,2 km² civarındadır. Göllerin içerisinde buldukları havzanın (971 km²) oldukça geniş olması, yüzey alanı ve su hacimlerinin ise havzalarına göre oldukça küçük olması, bu göllerin üzerindeki kirlilik baskısını artıran en önemli doğal etken olmaktadır. Mogan gölünün maksimum derinliği 4 m, ortalama derinliği 2,8 m civarında olup deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 972,6 metredir. Yaklaşık 5 metrelik bir derinliğe sahip olan

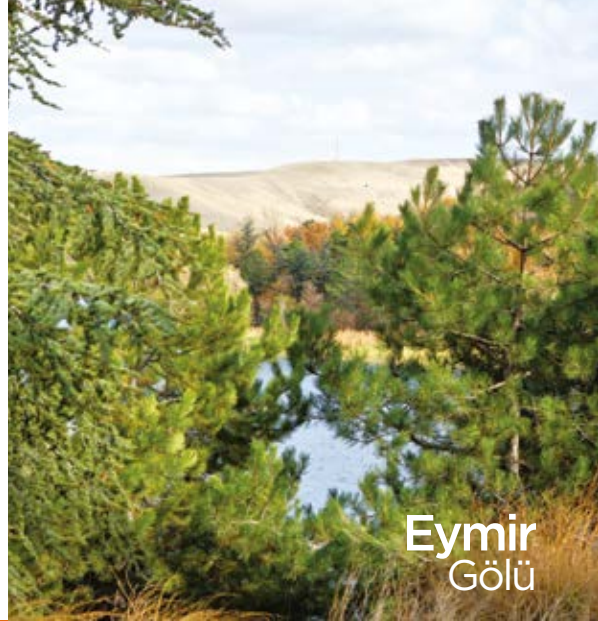
Mogan Gölü

Mogan Gölünün alanı zaman içinde değişmelere uğrayarak günümüzdeki şeklini almıştır. 1900'ü yılların başında derelerin getirdiği materyallerin Mogan çukurluğunun önünü doldurması sonucu oluşmuştur. Oluştugu ilk yıllarda göl alanının Gölbaşı ilçesi de dahil olmak üzere bugünkü bütün bataklık alanları kapladığı tahmin edilmektedir. Mogan ve Eymir gölleri havzasında son yıllardaki kuraklıklardan dolayı beslenmeler kayıpları karşılayamadığından su seviyeleri düşmektedir.

Mogan ve Eymir göllerini besleyen dereler ve bunları bünyesinde taşıyan vadi tabanları göllerin varlık nedenleridir. Dereler ve bunların yatakları üzerinde yapılacak olumsuz müdahaleler, göllerin zaten az olan su hacimlerinin daha da azalmasına ve kirlenerek kalitelerinin bozulmasına neden olacaktır.

Mogan
Gölü

Eymir
Gölü

Özel Çevre Koruma Bölgesi, yeraltı suyu açısından oldukça zengin bir kapasiteye sahiptir. Bölge içerisindeki sazlık ve bataklık alanlar, başta su kuşları olmak üzere pek çok hayvan türü için ideal barınma ve üreme alanları olmasının yanı sıra göllerin su kalitesinin ve su rejimlerinin korunması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Bölgede yapılan araştırmalarda 80 familyadan 494 bitki taksonu belirlenmiştir. Alanda bulunan endemik bitki taksonlarından Ankara karanfili, zarife otu, çayır güngülü, iğne geveni, altınbaş geven, serçe geveni, peri körmene, sarı yılan ve yanardöner özellikle Ankara ili ve yakın çevresi olmak üzere İç Anadolu yayılış gösteren endemik türlerdir.

Eymir Gölü

Bitki türlerinden *Centaurea tchihatcheffii* nesli kritik düzeyde tehlikede, *Erysimum torulosum* ve *Dianthus ancyrensis* hassas/zarar görebilir, Tortum kunduzotu (*Alyssum huetii*) ve topal mahmuz (*Consolida raveyi*) ise tehlide yakın bitki türleridir.

Yanardöner çiçeği (*Centaurea tchihatcheffii*), çok güzel ve çarpıcı mor, kırmızı, pembe renkte çiçeklere sahip olmasından dolayı halk arasında Yanardöner, Gelin Düğmesi, Peygamber Çiçeği, Türbe Çiçeği, Kırmızı Peygamber Çiçeği ve Gölbaşı Sevgi Çiçeği adları ile de anılan otsu bir bitkidir. Günümüzde, dünyada sadece Ankara Gölbaşı çevresinde yetişen endemik bir türdür.

Sevgi
Çiçeği

Topal
Mahmuz

Bölgedeki sazlıklar, tatlı su bataklıkları, çayır ve mera alanları değişik türden binlerce kuşun beslenmesine, barınmasına ve kuluçkaya yatmasına imkân sağlamaktadır. Bugüne kadar yapılan gözlemler sonucunda alanda 227 kuş türü tespit edilmiştir.

Alanda üreyen türler arasında nesli küresel ölçekte tehlikede dikkuyruk ördek ve tehlike altına girmeye yakın türlerden pasbaş patka bulunmaktadır. Elmabaş, Macar ördeği, angit ve yeşilbaş sazlıklarda yaygın olarak üreyen ördek türleridir. Kalkuyruk, kaşıkgaga, çamurcun, boz ördek, fiyu ve çıkırıkçı, tepeli patka göç ve kış dönemlerini alanda geçiren ördek türleridir. Türkiye’de görülen yedi balıkçıl türünün hepsi üreme, kışlama veya göç dönemlerinde Mogan gölünde gözlenmiştir.

Dikkuyruk

Kuşlar kadar çeşitlilik göstermeseler de bölgede irili ufaklı birçok memeli türü yaşamaktadır. Araştırmalarda 25 tür tespit edilmiştir. Ak göğüslü kirpi, yabani tavşan, tilki, bayağı gelincik, ağaç sansarı, Anadolu sincabı, Anadolu gelengisi, cüce avurtlak, Türk hamsteri/avurtlak, yarasa türlerinden *Eptesicus serotinus*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Myotis mystacinus* ve *Rhinolopus ferrumequinum*, fare türlerinden *Arvicola terrestris*, *Nannospalax leucodon*, *Allactaga* (*Spermophilus xantho williamsi*, *Crociodura suaveolens*, *Apodemus mystacinus*, *Apodemus flavicollis*, *Microtus lydius*, *Mus domesticus*, *Mus macedonicus*, *Rattus rattus*, *Rattus norvegicus*, alanda gözlenen ve gözlenmesi muhtemel memeli türleridir.

Mogan Gölü

Mogan ve Eymir gölleri ile çevresindeki araziler rekreatif faaliyetler için oldukça uygundur. Göllerin etrafında ve tepe noktalarında birçok güzel manzara özellikleri vardır. Mogan Gölünün batı kesimleriyle Eymir gölü çevresi pasif rekreasyon faaliyetleri ve uluslararası düzeydeki rekreatif faaliyetleri (uluslararası bahçe sergisi, botanik bahçesi, arboretum, fuar vb.) için son

derece uygun arazi yapısına ve peyzaj kalitesine sahip alanlardır. Alandaki mevcut rekreasyonel faaliyetler arasında balıkçılık, su sporları, yürüyüş, bisiklete binme, kuş, bitki ve kelebek gözlemciliği, kampçılık, piknik yapma gibi aktiviteler yer almaktadır.

